

SU-NYTT

1/2007

Special: Utbildning i förändring

Ny masterexamen, sju gradiga betyg, övergångsregler

SU-NYTT 1/2007

Innehåll

Special: Utbildning i förändring

En mer jämförbar utbildning.....	3
Sjugradiga betyg.....	5
En internationell masterutbildning	6
Yrkesutbildning för ekonomer	7
Generös tillämpning av övergångsregler	8
Stärkt ställning för doktorander	9
Den nya utbildningen i korthet.....	10
Studenters kompetenser blir synliga.....	12
Fler utbildningar på engelska	13

Namn och nytt	14
---------------------	----

Notiser	16
---------------	----

Profilen: Birgitta Åkerman

Birgitta brinner för studenterna.....	20
---------------------------------------	----

SU-Nytt är personaltidningen vid Stockholms universitet. Ordinarie upplaga är 6 500 exemplar. Detta specialnummer distribueras även till studenter genom studenttidningen Gaudeamus i en extra upplaga på 23 000 exemplar.

Adress: SU-Nytt, Enheten för kommunikation och samverkan, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm

Ansvarig utgivare: Sofie Mauritzon, sofie.mauritzon@eks.su.se

Redaktör: Per Larsson, per.larsson@eks.su.se, tfn 08-16 44 64

Grafisk form och layout: B Adolffson Design

Foto: Orasis Foto/Mia Åkermark (MÅ)

Korrektur: Agneta Paulsson

Tryck: Tabergs AB, 2006

ISSN 1103-2375

Nästa nummer: utkommer 10 april, manusstopp 14 mars.

Omslagsbilder: Orasis Foto/MÅ

[Ledare]

Ny utbildning och nya möjligheter

Linnan jag blev rektor för Stockholms universitet för tre år sedan hade jag mest sysslat med forskningsfrågor och inte med grundutbildningen. Jag hade vagt hört talas om något som kallades Bologna-processen. Men snart insåg jag att det var en av universitetets viktigaste framtidsfrågor eftersom en ny internationell modell för högre utbildning höll på att växa fram. Mitt mål blev att Stockholms universitet skulle sätta Bologna-processen överst på dagordningen.

Det har vi lyckats med. Ett intensivt arbete har bedrivits för att reformera universitetets grundutbildning enligt Bologna-modellen. Jämfört med andra svenska lärosäten ligger vi i täten när det gäller formulering av förväntade studieresultat och betygskriterier.

Den nya modellen, som beskrivs i detta specialnummer av SU-Nytt, införs successivt under läsåret 2007/08. Uppdelningen av dagens grundutbildning på två nivåer, grundläggande nivå som avslutas med kandidatexamen och masternivå som avslutas med masterexamen, blir gemensam för hela Europa och ska möjliggöra en ökad internationalisering. Vi hoppas på att locka flera studenter framförallt till det stora utbudet av nya masterutbildningar. En tredjedel av dessa kommer att ges på engelska.

Betygen ska också reformeras. Vi har valt att införa en målrelaterad sjugradig skala som enkelt kan översättas till de internationella sjugradiga så kallade ECTS-betygen. Den nya betygsskalan och de nya examina ger ökade möjligheter att söka jobb internationellt och att gå vidare med studier eller forskning vid universitet i andra länder. En annan viktig aspekt på betygen är att vi nu ska införa tydliga betygskriterier för att höja kvaliteten och säkerheten i betygsättningen.

Forskarutbildningen påverkas marginellt. Den blir som nu fyra år och med oförändrad uppläggning. Däremot kommer formerna för antagningen att preciseras med skriftligt formulerade kriterier. Masterexamen krävs inte för tillträde till forskarutbildningen, däremot minst ett års studier på avancerad nivå. Kurser på avancerad nivå kan få tillgodoräknas i forskarutbildningen. Institutionerna kommer att få ett utökat ansvar när det gäller tillgodoräknanden och utfärdande av examina. Behovet av studievägledning och information till studenter kommer därmed att öka.

Införandet av Bologna-modellen är en av de stora reformerna i den högre utbildningen. Universitetet och dess medarbetare har lagt ner ett omfattande arbete på planeringen. Jag hoppas och tror att de nya utbildningarna kommer att uppskattas av och locka många studenter till Stockholms universitet.

Mitt råd till dig som funderar på vad du vill läsa är att ta dig tid att informera dig om utbudet – vi har massor av utbildningar att erbjuda. ■

Kåre Bremer, rektor@su.se

Läs även rektors blogg:
blogs.su.se/kbrem

En mer jämförbar utbildning

Till hösten införs ett nytt nivåindelad utbildningssystem med en internationellt jämförbar masterexamen. Högskolepoäng ersätter den gamla poängskalan och sju gradiga målrelaterade betyg införs. Det här specialnumret av SU-Nytt försöker att beskriva vad det nya utbildningssystemet innebär för studenter och anställda.

Den 1 juli träder den nya högskolelagen och högskoleförordningen i kraft. Och när höstterminen börjar ett par månader senare märker studenter på allvar av förändringar som de senaste åren förberetts vid svenska universitet och högskolor.

I korthet kan sägas att syftet bakom förändringarna är att främja rörlighet, möjlighet att få arbete efter studierna och att öka Europas konkurrenskraft/attraktionskraft som utbildningskontinent. Dessa är de tre övergripande målen i Bolognadeklarationen som undertecknades av företrädare för 29 europeiska stater i den italienska staden med samma namn 1999. Efterhand har flera europeiska stater anslutit sig till deklarationen så att det idag är 46 länder som har eller håller på att anpassa sina utbildningar till Bolognamodellen.

Sverige är ett av de länder som skrivit under Bologna-

[www.su.se
/bologna](http://www.su.se/bologna)

deklarationen och vi har därmed förbundit oss att skapa ett europeiskt område för högre utbildning (European Higher Education Area) som ska upprättas senast 2010. De viktigaste komponenterna i Bolognamodellen är: tydliga och jämförbara examina, tre utbildningsnivåer som bygger på varandra, tydligt uttryckta lärandemål och betygskriterier samt ett gemensamt poängsystem för att underlätta studenters rörlighet.

– Det här är en internationell anpassning för att konsolidera och stärka högre utbildning i Europa. Syftet är särskilt att göra utbildningen vid Stockholms universitet gångbar inom hela Europa, för såväl svenska som utländska studenter, säger universitetets rektor Kåre Bremer.

Under 2004 beslutade Kåre Bremer om riktlinjer och en tidsplan för Bolognaarbetet vid universitetet. Sedan dess har ett intensivt förberedande arbete pågått. Kurser och utbildningar har placerats på de nya nivåerna (grundnivå och avancerad nivå), förväntade studieresultat satts upp, betygskriterier formulerats och kursplaner tagits fram.

Masterexamen och högskolepoäng

Men det är först när 2007 års utbildningskatalog kommit och det är dags att söka utbildningar som förändringarna blir verkliga för många. Bland de 127 program som finns att söka vid Stockholms universitet är 83 på den nya avancerade nivån (master) och av dessa ges 27 på engelska.

En avgörande skillnad är just att utbildningen delas upp i tre nivåer. Först kommer grundnivån som består av tre års studier på helfart eller 180 högskolepoäng (se nedan)

och leder till en kandidatexamen. Nästa nivå är den avancerade som motsvarar två års helårsstudier där genomgången grundnivå är ett antagningskrav. Här införs även en ny examen som många efterfrågat, masterexamen. I likhet med den internationella mastern handlar det här om två års studier. Möjligheten att få ut en magisterexamen efter ett års studier på avancerad nivå kommer att finnas kvar i vissa utbildningar, men på sikt är tanken att skapa ett system med en examen per nivå.

Den tredje nivån är forskarnivån som i normalfallet blir fyra år. För att bli antagen krävs att man ska ha avlagt kandidatexamen och studerat 60 högskolepoäng på avancerad nivå och där ska ingå ett självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng.

Begreppet högskolepoäng ersätter dagens poängsystem. En veckas studier ska motsvara 1,5 högskolepoäng och det kommer att gå 30 högskolepoäng på en termins helårsstudier.

Sjugradigt betygssystem

Stockholms universitet har även valt att införa ett nytt sjugradigt målrelaterat betygssystem (A–F). Denna skala avspeglar bättre de internationella sjugradiga ECTS-betygen. Här har landets lärosäten valt att agera på olika sätt. Den tidigare socialdemokratiska regeringen ville införa ett nationellt system med sjugradiga betyg men för drygt ett år sedan bestämde sig Utbildningsdepartementet för att inte införa ett nytt nationellt system. Lärosätena fick i stället själva välja vilket betygssystem de skulle tillämpa. Stockholms universitet valde att utgå från graderna i ECTS-skalan och arbeta fram en sjugradig målrelaterad betygsskala. Den

främsta anledningen var att göra studenternas betyg mer gångbara i Europa och att förbättra studenternas lärande och rättssäkerhet genom tydliga betygskriterier. Flera lärosäten har efterhand anslutit sig till Stockholmsmodellen, till exempel Handelshögskolan och Kungliga Tekniska högskolan.

Från och med hösten 2007 införs alltså de nya utbildningarna och kurserna på grundnivå och avancerad nivå. Hösten 2008 går universitetet helt över till sjugradigt betygsskala med skriftliga betygskriterier formulerade utifrån lärandemål. Hösten 2008 lämnas ansökan om ECTS-ackreditering in, vilket bland annat innebär att alla kursplaner ska finnas på engelska och att arbetet med nya kursplaner och betygskriterier ska vara slutfört. Från och med den 1 juli 2015 ges inte examina längre enligt den nuvarande ordningen och då är övergången till Bolognamodellen fullbordad.

Parallellt kommer även ett arbete ske med att göra utbildningar mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden. Ett sätt är införandet av en internationellt jämförbar masterexamen. Ett annat är att i de förväntade studieresultatet och betygskriterierna tydligare lyfta fram vilka generella kompetenser en student har efter avslutad utbildning. Det kan till exempel röra sig om presentationsteknik och analysförmåga. Satsningar ska även göras på att öka kontakter mellan studenter och arbetsgivare samt på karriärvägledning. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

... den nya utbildningen:

Vi frågade vad några personer anser om Bolognamodellen och den nya utbildningen:

– Vi är positiva till Bologna-processen. Den innebär ökad internationalisering och högre utbildningskvalitet.

MIA SAND, ORDFÖRANDE STOCKHOLMS UNIVERSITETS STUDENTKÅR

– Den stora fördelen kommer att vara att det blir likadant över hela Europa och det är väldigt bra! Jag har vuxit upp i Genève, pluggat i Norge, Spanien och Sverige. Jag var bara "lite tidigt ute" och tycker att det är synd att systemet inte fanns då jag började plugga!

HELENE GRÖNDAHL,
STUDERAR NATURGEOGRAFI
PÅ MAGISTERNIVÅ

– Jag gillar inte betygssystemet med flera grader. Själva idén med Bologna är däremot bra – att det ska vara lika över hela Europa.

EMELIE OVENHOLM,
LÄSER JURIDIK

Sjugradiga betyg och tydligare betygsgrunder

A, B, C, D, E, Fx och F. Så ser den nya sjugradiga målrelaterade betygsskala ut som börjar tillämpas vid Stockholms universitet.

Det nya sjugradiga betygssystemet är en av de förändringar i utbildningssystemet som märks tydligast vid Stockholms universitet. Den 1 juli 2008 blir den sjugradiga bokstavsbaseade betygsskalan obligatorisk vid universitetet: A, B, C, D, E, Fx och F*. För godkänt krävs lägst betyget E, betygen Fx och F innebär underkänt.

– Orsaken till att universitetet valt att införa en sjugradig betygsskala är att betygen enkelt ska kunna översättas till de internationella ECTS-betygen och förstås internationellt, säger rektor Kåre Bremer.

ECTS betyder European Credit Transfer System och har skapats för att enkelt kunna översätta betyg mellan olika länder. I flera länder tillämpas sjugradiga betyg men det är ingen bindande norm, i de europeiska länderna finns olika betygsskalor. I många länder används relativa betyg, det vill säga de sätts i förhållande till hur andra studenter presterar enligt principen att en viss andel i gruppen ska få ett visst betyg. Stockholms universitet har valt målrelaterade betyg. Det innebär att studentens prestation bedöms utifrån hur väl han/hon uppnår de förväntade studieresultaten på kursen. I princip kan alla i en grupp få samma betyg. Studenter ska före varje kurs få skriftliga betygsgrunder som berättar vad som krävs för ett visst betyg.

Kåre Bremer tycker det är en självklarhet att ha målrelaterade betyg.

– Betygen ska sättas i relation till hur studenten uppnått lärandemålen, inte i relation till hur andra studenter lyckas.

Förväntade studieresultat (som ofta kallas lärandemål) står i kursplanen och beskriver VAD en student ska kunna efter kursen. Betygsgrunderna berättar HUR VÄL studenten ska uppnå de förväntade studieresultaten för att få ett visst betyg.

Ett förväntat studieresultat kan till exempel vara ”Studenten ska efter genomgången kurs kunna förklara grundläggande mekaniska fenomen med hjälp av kraftbegreppet och Newtons lagar”. Betygsgrunderna är sedan beskrivningar av olika nivåer av hur väl det målet ska uppnås för att få ett visst betyg.

– Det blir då lättare för studenten att se på sitt lärande under kursens gång och ställa sig frågan ”Kan jag detta?” Också lärarnas arbete kommer att underlättas av att ramarna för bedömning och betygssättning förtydligas, säger Fredrik Oldsjö, föreståndare vid Universitetspedagogiskt centrum (UPC) som arbetat mycket med framtagandet av lärandemål och betygsgrunder.

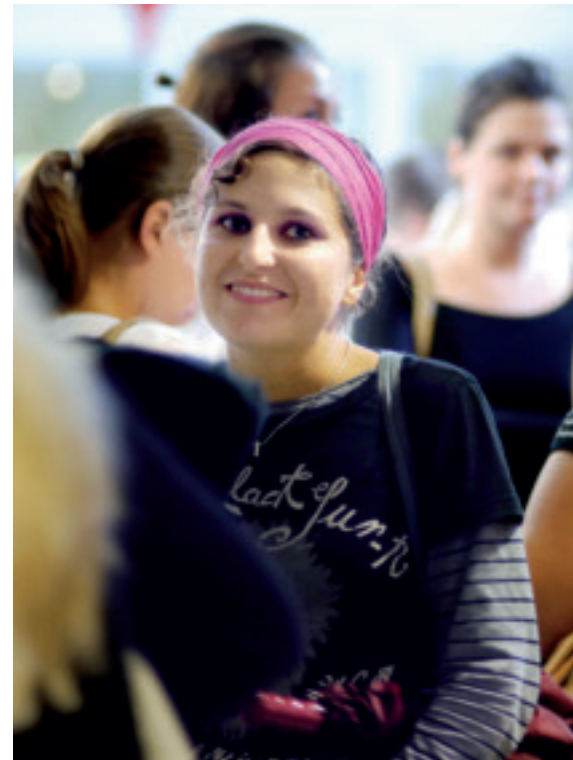
Tydligare och mer rättssäkert

Generella kompetenser ska vidare bli mer synliga och möjliga att examinera. Det ska vara enklare att få veta vad som förväntas för ett visst betyg såväl som att kunna visa upp, till exempel för en arbetsgivare, vad man uppnått under studietiden.

Fredrik Oldsjö understryker att det nya betygssystemet blir mer rättssäkert. Betygsättande är en form av myndighetsbeslut och då är det bra med tydliga kriterier och att ha dem på papper. Grunderna för betyg blir tydligare, vilket gynnar både studenter och lärare.

Stockholms universitets studentkår har under Bolognaprocessens gång varit positivt till det nya betygssystemet. I höstas ändrade den nya kärledningen hållning i fråga om sjugradiga betyg:

– Vi är positiva till Bolognaprocessen. Den innebär ökad internationalisering och högre utbildningskvalitet. Men vi ser också en del problem, framför allt med det nya betygssystemet. Flera betygssteg kan leda

”Betygen ska sättas i relation till hur studenten uppnått lärandemålen, inte i relation till hur andra studenter lyckas”

till ökad betyghets, säger kårordförande Mia Sand från Vänsterns studentförbund.

Flera institutioner vid universitetet erbjuder redan sina studenter möjligheten att få målrelaterade sjugradiga betyg. Dessutom är det sedan länge vanligt att utländska studenter får betyg enligt ECTS-skalan då de behöver kunna visa upp dem i sina hemländer. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

** Vissa moment på kurser, till exempel laborationer, kan undantas från den sjugradiga skalan. Dessutom finns möjlighet att få dispens av rektor från det nya betygssystemet. Juristutbildningen har fått dispens fram till 2011 för att tillämpa sin fyrgradiga betygsskala. Se även sidorna 7 och 10.*

En internationellt gångbar masterutbildning

Flera institutioner har redan kommit långt med Bolognaarbetet och till exempel infört gemensamma program med andra europeiska universitet.

Jämfört med magisterexamen är mastern en mer omfattande utbildning. En stor skillnad är att studenterna måste göra ett självständigt arbete på 20 poäng jämfört med den tidigare uppsatsen på 10 poäng.

– Vid Socialantropologiska institutionen kommer det att finnas möjlighet att antingen plocka samman kurser till en masterexamen eller att gå en integrerad masterutbildning, säger prefekten Christina Garsten.

Ett av masterprogrammen är inriktat mot transnationella kulturprocesser och drivs tillsammans med universitetet i Wien, Maynooth University på Irland, Universita autonoma i Barcelona, Sorbonne i Paris och universitetet i Ljubljana i Slovenien.

– För studenterna innebär det att de antas lokalt med våra antagningsregler till programmet men de väljs också, i en för parterna, gemensam rekryteringsprocess. I programmet ingår sedan ett obligatoriskt år på något av de universitet vi samarbetar med.

Även Kulturgeografiska institutionen har kommit en bra bit på väg.

– För vår del har den nya masterutbildningen fått konsekvenser för våra gamla

grundutbildningar. Vi hade tidigare forskningsnära kurser som var valbara på både C- och D-nivå. Dessa försvinner nu från C-nivån. Men det kompenseras genom att vi lämnar större utrymme för andra uppsatsförberedande aktiviteter på grundnivån, säger Mats Widgren, prefekt vid Kulturgeografiska institutionen.

– De som nu läser på D-nivå enligt det gamla systemet erbjuds att läsa ett extra år för att få den nya masterexamen.

Mats Widgren tycker att Kulturgeografiska institutionen gynnats av Bologna-processen eftersom man fått igenom samhällsplanering som ett eget ämne.

– Utöver det nya masterprogrammen i samhällsplanering och kulturgeografi är institutionen också värd för ett tvärvetenskapliga programmet.

Vid institutionen går man nu också igenom vad den sjugradiga betygskalan innebär.

– Förutom tydliga mål kommer bland annat generiska färdigheter som muntlig framställning och att hitta litteratur att skrivas in i kursplanen.

Oro för studielån

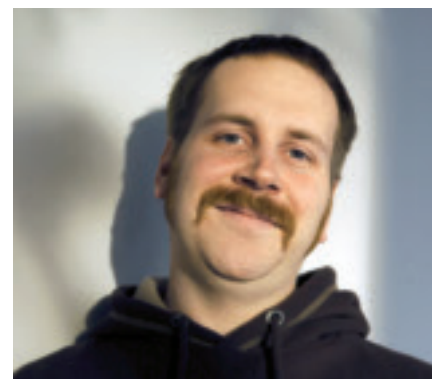
Vid stora förändringar uppstår alltid en viss oro och det är inte alla studenter som är odelat positiva till Bologna-processen.

Thomas Wimark som läser på C-nivå enligt det gamla systemet är lite kritisk till den nya masterutbildningen. Han anser att det finns en risk att det går inflation i akademiska utbildningar då alla läser i så många år. Själv vill han inte läsa ett extra år och känner att han måste skynda sig att bli färdig för att klara den framtida jobbkonkurrensen med de som läst den nya utbildningen. Han undrar även hur det skall gå med ekonomin och studielånet om man ska studera ytterligare ett år.

Just ekonomiska frågor och oro för studielån är något Mats Widgren har stött på hos sina studenter.

– Jag kan förstå att det här är något som oroar dem. Men med mastern får de en mycket bra utbildning som står sig internationellt, så jag kan bara hoppas att studenterna hittar ett sätt att lösa sin ekonomi. ■

TEXT: MADELEINE SALOMON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

– Det är också en ekonomisk fråga hur länge man kan studera. Jag har redan läst en extra termin utomlands och kan inte ta mer studielån. CSN har inte anpassat sina lånevillkor till det nya systemet, säger Thomas Wimark som läser kulturgeografi.

... den nya utbildningen:

JONATAN DAVÉN,
LÄSER GRUNDKURS I STATSVETENSKAP

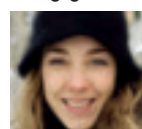
– Det är bra att man kan jämföra bättre internationellt. Men för mig som satsat på en vanlig magister kan det bli litet konstigt.

– I grunden är det bra, studenter kan jämföra och det underlättar för utlandsstudier och utlandsarbete.

EMANUEL DAVÉN,
PAO-PROGRAMMET

– Jag gillar inte ett sjugradigt betygssystem. Det är onödigt med så många steg.

MALIN, LÖF,
PAO-PROGRAMMET

– Det är bra att en gemensam standard sätts.

JÖRG VON MALCHUS, UTBYTES-
STUDENT FRÅN FREIBURG SOM
LÄSER GEOGRAFI I STOCKHOLM

– Förändring är bra. Det blir en kvalitetsstämpel på utbildningen.

ERIK BERTILSSON,
LÄSER FÖRVALTNINGSEKONOMI

Yrkesutbildning för ekonomer

Flera yrkesutbildningar förändras och en ny civilekonomexamen införs.

Tidigare har titeln civilekonom egentligen inte varit godkänd från myndighets-håll. Det är istället ekonomernas fackförbund som bestämt att den som i sin utbildning läst minst ett antal poäng företagsekonomi och national-ekonomi kan få kalla sig civilekonom. Det förklarar Thomas Hartman, prefekt vid Företagsekonomiska institutet.

Men i december beslutade regeringen att en civilekonomexamen ska inrättas från och med höstterminen 2007 och att utbildningen nu får officiell status.

– Även om alla parter, både studenter och näringsliv, varit nöjda även tidigare så är det bra att titeln nu skyddas. När det gäller utbildningen blir det dock inga större förändringar.

Thomas Hartman förklarar att civilekonomprogrammet blir en hybrid av universitetets kandidat- och masterprogram.

– I dag är ekonomlinjen fyra år. I utbildningen ingår en kandidatuppsats på 10 poäng samt en avslutande magisteruppsats på 10 poäng. Från och med i höst krävs det att man skriver en 20-poängsuppsats för att få ut en civilekonomexamen. Men samtidigt lanserar vi tre program på kandidatnivå för

den som bara vill läsa tre år. De studenter som sedan vill ha en masterexamen måste söka till den separat.

Pauline Christensen som läser fjärde terminen på ekonomlinjen tycker att det är bra att civilekonom nu blir en skyddad titel. Hon tycker också att det är bra att den som vill nu bara behöver gå tre år.

Michael Mertzinger som läser sin femte termin på ekonomlinjen är inte lika positiv.

– Visserligen tycker även jag att det är bra att civilekonomtiteln skyddas och att man standardiserar kandidatutbildningen så att den blir ungefär likadan i Europa. Det gör att det blir lättare både att studera och att söka jobb utomlands. Det jag ser som negativt är att masterprogrammen kommer att innehålla ett år av forskarstudier. Till skillnad från i de andra europeiska länderna kommer man i Sverige dessutom att tillhandahålla ett fyra-årigt alternativ. Det känns som om man vill genomföra en förändring men samtidigt, i någon form, behålla det gamla systemet.

Fler yrkesutbildningar påverkas

Utbildningsreformen påverkar flera yrkesutbildningar. Juris kandidatexamen byter namn till juristexamen. Sjukhusfysikerutbildningen förlängs med ett halvår till fem

år. Det gör även arkitekt- och civilingenjörsutbildningarna. Dessutom avskaffas vissa examina.

Regeringen har skickat ut ett förslag på remiss om anpassning av lärarutbildningen till Bolognamodellen. Där föreslås att lärarexamina med inriktningar som kräver 3 – 3,5 års utbildning ligger på grundnivån, det gäller för utbildning av lärare i förskola samt yrkeslärarexamen och examen med inriktning mot låg- och mellanstadiet. Lärarexamina med inriktningar som kräver minst fyra års utbildning och vissa fördjupningsinslag föreslås ligga på avancerad nivå. Där finns bland annat utbildningar till högstadie- och gymnasielärare. ■

TEXT: MADELEINE SALOMON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

– Om jag förstått det rätt så stärks kandidatexamen. Det ska bli lättare att få jobb redan efter tre år vilket är bra om det stämmer. Det återstår dock att se om arbetsgivarna tycker att det räcker jämfört med det gamla systemet, säger Pauline Christensen på ekonomlinjen.

Juridicum väntar med betygsbeslut

Det är oklart vad som händer med betygen på juristutbildningen vid Stockholms universitet. Juridiska fakulteten har av rektor beviljats dispens för att tillämpa sin fyrgradiga betygsskala fram till och med 2011.

Fakultetsnämnden har dock beslutat att skjuta på frågan om nämnden ska använda sig av möjligheten till dispens från den sjugradiga betygsskalan eller inte.

Ett enkätresultat bland lärare med examinationsrätt är en av anledningarna till avvaktandet. Där framkom en relativt jämn fördelning bland dem som vill införa den sjugradiga skalan, och den resterande gruppen som väljer den befintliga fyrgradiga betygsskalan. Den har även många av dagens arbetsgivare anammat som måttstock vid rekryteringen av jurister.

– Eftersom det är otroligt viktigt att

samma betygsskala används på alla lärosäten där juristutbildningen ges, tycker vi att det är betydelsefullt att diskutera frågan på det kommande mötet med den nationella Bologna-gruppen i början av februari. Sedan kan vi fatta beslut, säger prodekanus Christer Silfverberg som är ordförande i Juridiska fakultetens utbildningsutskott. ■

TEXT: SUZANNA NILSON

Generös tillämpning av övergångsregler

För den som påbörjat sin utbildning kommer speciella övergångsregler att gälla fram till och med 2015.

För studenter som före den 1 juli 2007 påbörjat en utbildning som ska leda till examen fortsätter dagens examensbestämmelser att gälla. Detsamma gäller för den som antagits till en utbildning men som fått anstånd att börja senare. Men den som studerar på grundnivå har samtidigt rätt att gå över till det nya systemet, oavslutade kurser måste då kompletteras enligt den tidigare studieplanen.

Studenter med en äldre kandidat- eller magisterexamen måste gå över till det nya systemet om de vill ha en examen enligt den nya ordningen. Kurser som de läst inom en kandidat- eller magisterexamen kan då tillgodoräknas på avancerad nivå efter särskild prövning.

För en övergångsperiod fram till och med den 30 juni 2015 gäller speciella övergångsregler. I reglerna talas om en generös tillämpning. Institutionerna ska så långt som möjligt erbjuda möjligheter för studenter att avsluta sin utbildning enligt de äldre bestämmelserna om de önskar. Däremot är huvudprincipen att då en student ansöker om exa-

men ska ansökan i första hand prövas mot de nya bestämmelserna, om inte studenten uttrycker önskemål om att bli prövad mot de äldre bestämmelserna.

Möjlighet ska alltså finnas att räkna in tidigare lästa kurser i en masterexamen. Kurser inkluderade i en kandidatexamen med en poängomfattning på 120 poäng får dock inte räknas in då den totala utbildningstiden då skulle bli för kort. Studenter med en kandidatexamen som inkluderar mer än 120 poäng kan ansöka om att tillgodoräkna den överskjutande summan i en examen på avancerad nivå. Det gäller dock inte kurser som är obligatoriska för kandidatexamen.

Omräkning till högskolepoäng

Det blir även möjligt att läsa in kurser som kan behövas för att komplettera en magisterexamen till en master. Men det behöver inte i praktiken alltid betyda att studenten kan göra detta, säger Riita Mettälä som arbetar med examensfrågor vid Studentbyrån. Hon råder studenterna att vända sig direkt till institutionerna för att få veta om komplettering är möjlig och vilka kurser som studen-

... den nya utbildningen:

– Bra att det blir tydlig nivåindelning och vad som krävs för olika betyg, idag kan det variera stort mellan ämnen. Det är också bra att det blir tydligt vad som krävs för att få fortsätta forska. Nu blir det mer rättssäkert.

IGNACIO VITA, LÄSER JURIDIK

– Det verkar bra. Har varit svårt att jämföra svenska utbildningar. När jag sökte utbildningar i Sverige efter att ha varit i Kanada så var jag litet orolig över vad utbildningen är värd.

JONATHAN PIPPING, LÄSER FYSIKLINJEN

ten i så fall måste komplettera med.

Ladok (det nationella registret över studiedokumentation) håller även på att anpassas till Bolognamodellen. I sommar görs en automatisk omräkning av poäng till högskolepoäng för tidigare studiemeriter. Det innebär att den som begär uppgifter ur Ladok kommer att få dem i form av högskolepoäng (trots att de givits i form av gamla poäng). Ursprungsuppgifterna behålls dock och det ska även vara möjligt att ta del av studiemeriterna redovisade i poäng.

I februari väntas också Högskoleverket komma med beslut om vad de nya examina ska heta på engelska. Och vid Centrala studie-stödsnämnden (CSN) pågår arbetet för fullt med att anpassa systemen för att kunna hantera Bolognamodellen. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

– För mig som lärare sker den största förändringen först när jag måste göra bedömningar enligt den nya sjugradiga skalan.

LENA NORBERG, LÄRARE OCH STUDIEVÄGLEDARE VID INSTITUTIONEN FÖR DATA- OCH SYSTEMVETENSKAP

Stärkt ställning för doktorander

Doktorandernas ställning stärks i den nya doktorandutbildningen, bland annat med dubbla handledare. Dessutom kan masterkursen bli en andra chans för dem som inte blev antagna vid första försöket.

På det hela taget kommer doktorandutbildningen att bli bättre med förändringarna, säger Peter af Trampe, kanslichef vid Humanistiska fakultetskansliet.

Bolognaprocessen har drivit fram en tvåårig masterutbildning, istället för den tidigare ettåriga magisterutbildningen. De båda utbildningarna kommer att leva sida vid sida med varandra ett tag. Hur det kommer att påverka intaget till doktorandutbildningen varierar. Det är inte självklart att en masterexamen ger doktoranden rätt att räkna bort ett helt år från sina doktorandstudier.

– Det får bedömas från fall till fall. Intentionen är att studenten ska få tillräkna sig åtminstone delar av masterutbildningen, säger Peter af Trampe.

Ett troligt förlopp är enligt honom att det ska gå att söka doktorandplatser efter magisterutbildningen, men att masterutbildningen kan komma att fungera som en andra chans för forskningslystna som inte blir antagna i första vändan. Med både grund-, magister- och masterexamen har den sökande tre examensarbeten att konkurrera med istället för två.

Flertalet förändringar har skett oberoende av Bolognaprocessen. Till exempel att alla doktorander får två handledare, varav minst en med handledarutbildning. Det stärker doktorandens roll och kan ge handledningen en ökad bredd och skapa bättre kontakter med arbetsmarknaden. Men samtidigt kan det orsaka extra kostnader för institutioner som kanske måste leta handledare utanför de egna väggarna. I vissa smala ämnen kan det rentav vara svårt att hitta två handledare. Naturvetenskapliga fakulteten har dock redan systemet med dubbla handledare och utbildar sedan länge egna handledare.

Vidare: den nya doktorandutbildningen ska bli bättre på att hitta vägar till arbetsmarknaden. Merljusskasättas på doktorandernas möjligheter att få jobb efter disputa-

tion. Kan det bli tal om jobbsökarkurser för doktorander?

– Ja, varför inte, säger Peter af Trampe. I vårt område kan det även handla om att utbilda i entreprenörskap för att bli egenföretagare.

Jobbsökardelen kan komma att handla om informationsträffar och näringslivskontakter, tror han. Men det kan också handla om att styra doktoranderna mot relevanta avhandlingsområden.

Biologiska sektionen jobbar till exempel redan idag aktivt med kurser i vetenskapliga karriärvägar och hur man söker forskningsmedel.

Antagningen förändras

De blivande doktorandernas studieförmåga kommer att bli mer strikt bedömd. Doktoranden måste dels vara behörig, dels kunna göra troligt att han eller hon har förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Så har det alltid varit. Det nya är att fakulteterna nu i studieplanen måste precisera hur den förmågan mäts. Det kan handla om logiskt tänkande, analysförmåga, kreativitet och förmåga att uttrycka sig skriftligt i den vetenskapliga genren med mera. Här behöver fakulteterna i viss mån utveckla mätmetoder, enligt Peter af Trampe.

– Det är bra för forskningen men också för studenterna. Att komma in och sedan inte lyckas slutföra studierna kan ge självförtroendet en knäck.

Det kan rentav bli så att en doktorandtjänst inte blir tillsatt eftersom ingen sökande bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen, fast alla sökande är behöriga.

Fredrik Charpentier Ljungqvist, doktorandombud vid universitetet, välkomnar förändringarna av doktorandutbildningen. Bäst tycker han att nyordningen med dubbla handledare är. Men också att institutionerna tvingas redogöra för sina antagningskriterier är en framgång, enligt honom.

”Det finns egentligen inga förändringar som är dåliga i den nya högskoleförordningen”

– Det finns egentligen inga förändringar som är dåliga i den nya högskoleförordningen, även om jag är motståndare till alltför hård statlig reglering av högskolan, säger Fredrik Charpentier Ljungqvist

Det han efterlyser är ett starkare juridiskt skydd för doktorander som tvingas till avbrott i studierna på grund av orsaker som står utanför doktorandens kontroll, exempelvis om handledaren blir långvarigt sjuk. ■

TEXT: THOMAS HELDMARK
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Fakta om den förändring

Kort om...

... utbildningsreformen

- Reformen träder i kraft den 1 juli 2007.

... nivåindelning och examina

- Den högre utbildningen delas in i tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå
- På avancerad nivå införs en ny examen – master.
- Nya yrkesexamina införs, till exempel en civilekonom-examen på fyra år.
- Juris kandidatexamen byter namn till juristexamen.

... högskolepoäng

- Nya högskolepoäng (hp) införs: 1,5 hp = 1 gammal poäng. En termins heltidsstudier motsvarar 30 högskolepoäng.
- En kandidatexamen (grundnivå) omfattar exakt 180 högskolepoäng och en masterexamen (avancerad nivå) exakt 120 högskolepoäng. På avancerad nivå kan även magisterexamen utfärdas efter ett års studier.
- Det går att läsa mer än 180 högskolepoäng på grundnivå, men dessa överskjutande kurser kan inte tas med i kandidatexamen.

... huvudområde

- I en kandidatexamen ska ingå ett huvudområde (huvudsakligt ämnesområde) inom vilket man skriver examensarbete (15 hp). Det blir möjligt att ta ut flera kandidatexamina men då krävs att man har ett nytt huvudområde.

... tillträdesregler

- För behörighet att söka ett program på avancerad nivå måste studenten ha uppfyllt kraven för kandidatexamen. För tillträde till fristående kurser på avancerad nivå krävs inte kandidatexamen utan att studenter har den behörighet en viss kurs kräver.
- För att söka till forskarutbildning krävs att man har avlagt kandidatexamen och har 60 högskolepoäng inklusive ett specialarbete om 15 högskolepoäng. Dessutom tillkommer särskild behörighet.

... sjugradiga målrelaterade betyg

- Den 1 juli 2007 börjar Stockholms universitet att tillämpa en målrelaterad sjugradig betygsskala: A, B, C, D, E, Fx och F. Godkända betyg är A–E. Fx och F är underkända betyg. Skillnaden mellan de underkända betygen signalerar hur långt ifrån Godkänt studenten är. Från och med den 1 juli 2008 används de nya betygen på alla kurser och program.
 - Betygen är målrelaterade och sätts utifrån betygskriterier som beskriver hur väl studenten kan det som anges i de förväntade studieresultaten.
 - Laborationer, exkursioner, praktiktjänsten och kurser på högst 4,5 högskolepoäng får vid behov undantas från den sjugradiga skalan. Där kan betyg på den tvågradiga skalan godkänd och underkänd ges.

... förväntade studieresultat

- Förväntade studieresultat, eller lärandemål, är nedtecknade beskrivningar av vad studenten förväntas kunna efter genomgången utbildning eller kurs. Studentens aktiva lärande sätts i fokus.

... Bologna-modellen

- År 1999 skrev 29 europeiska stater, däribland Sverige, under Bolognadeklarationen. Sedan dess har ytterligare 17 länder i Europa skrivit under dokumentet som syftar till att skapa ett system för högre utbildning som är mer jämförbart än i dag.
- Grundnivå och avancerad nivå på högre utbildningar ska tydligare skiljas åt enligt den så kallade 3+2+3 modellen. Den innebär att en kandidatexamen normalt ska ta tre år, en master ytterligare två år och att det krävs tre år till för en doktorsexamen.

... ECTS

- ECTS betyder European Credit Transfer System och har som huvudsakligt syfte att göra europeiska högre utbildningar mer jämförbara med varandra. Systemet innehåller dels ett poängsystem (som i Sverige införs med beteckningen högskolepoäng), dels den relativa betygsöverföringsskalan.
- Det är enbart poängskalan som ingår i Bologna-modellen. Betygssystemet är frivilligt men används av många lärosäten och länder. Stockholms universitet har beslutat att införa en målrelaterad sjugradig betygsskala. ECTS-skalan används enbart som överföringsskala för de studenter som begär det.

rade utbildningen

... ECTS-ackreditering

- ECTS-ackreditering innebär att lärosätet uppfyller vissa givna kriterier. Europeiska kommissionen bedömer ansökan med hjälp av oberoende experter. Ackreditering sker för en treårsperiod och kan dras in om lärosätet inte sköter sig. Stockholms universitet kommer att söka ECTS-ackreditering den 1 november 2008.

... övergångsregler

- Studenter som påbörjat en utbildning före den 1 juli 2007 har rätt att få ut en examen enligt de äldre bestämmelserna.
- Studenter som har en magisterexamen kan komplettera sin utbildning och ansöka om examen på avancerad nivå.
- En generös tillämpning ska göras av övergångsreglerna.
- Sista datum för att söka prövning enligt de nuvarande examensbestämmelserna är den 30 juni 2015.

... forskarutbildningen

- Dubbla handledare. Varav en ska ha genomgått handledarutbildning.
- Mer formella bedömningsgrunder. Doktoranden ska, förutom sin behörighet, också formellt prövas om han eller hon har förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Här måste fakulteterna precisera hur den förmågan mäts. ■

Tidsplan

- 1/7-2007** Fullständiga kursplaner ska vara färdiga för alla kurser och program som kan studeras under första terminen/året.
- 1/10-2007** Samtliga kurs- och programbeskrivningar till den webbaserade utbildningskatalogen ska finnas tillgängliga på engelska.
- 1/7-2008** Den sjugradiga målrelaterade betygsskalan införs. Alla kurs- och utbildningsplaner ska vara försedda med förväntade studieresultat och skriftliga betygskriterier.
- 1/11-2008** Stockholms universitet ansöker om ECTS-ackreditering.
- 1/7-2015** Övergångsperioden är slut. Examina ges inte längre enligt den nuvarande ordningen.

Mer information:

www.su.se/bologna
(Bolognaarbetet vid Stockholms universitet)

www.upc.su.se/bologna
(UPC:s resurssida för lärare)

www.arbetsforum.su.se
(karriärvägledning för studenter)

www.sub.su.se
(kurser om informationshantering)

www.masterofscience.se
(masterutbildningar i naturvetenskap)

Studenters dolda kompetenser görs synliga

De generella och "osynliga" kompetenser som studenter besitter ska nu tydliggöras och synas i betygen. Möjligheterna att få jobb ska därmed öka.

Ett av de tre övergripande målen för Bologna-modellen är att öka studenters möjligheter att få jobb efter studierna. Employability är den engelska termen som i Sverige ofta översätts med anställningsbarhet. Det omfattar också förmågan att använda och vidareutveckla sitt kunskaps- och kompetensutbud i arbetslivet.

Bologna-modellen och det arbete som sker vid Stockholms universitet med att formulera förväntade studieresultat och synliggöra överförbara – generella – kompetenser kan förhoppningsvis öka möjligheterna att få jobb efter studierna. De examensnivåer som införs, främst masternivån, gör det enklare för såväl studenter som arbetsgivare. Studenter får en internationellt jämförbar examen att visa upp för arbetsgivaren, som i sin tur lättare kan jämföra den med examina från andra länder.

Stockholms universitet arbetar även aktivt med överförbara kompetenser i de förväntade studieresultaten, eller lärandemålen, som ligger till grund för betygskriterierna. Generella kompetenser bör studenterna kunna tillämpa oavsett vilken arbetsplats han eller hon hamnar på efter studierna. Det kan till exempel röra sig om att sammanställa, analysera och presentera material samt att lösa problem.

Generella kompetenser är inte nytt i universitetsutbildningar. Moment som faktaisamling, diskussion, problemlösning och presentationsteknik har alltid varit centrala inom de flesta utbildningar. Men nu ska dessa "dolda" kompetenser bli mer synliga och lyftas fram bättre. Det gäller såväl när förväntade studieresultat formuleras som när betygskriterierna sätts och när det är dags för examination och betygssättning.

Generella kompetenser bör i möjligaste mån integreras i det ämne man studerar.

Arbetsgivare är också intresserade av vilka generella kompetenser, till exempel analys- och presentationsförmåga, som studenterna har. Bilden är från Ekonomdagarna.

Analytisk färdighet kan till exempel examineras genom att bedöma en text. Det är också viktigt att diskutera och lyfta fram generella kompetenser som inte examineras, eftersom ökad medvetenhet om dem främjar studentens anställningsbarhet

initiativkraft, ledarskap samt analytisk och interkulturell kompetens.

För att studenter ska få nödvändiga kunskaper för att bli konkurrenskraftiga på den globala arbetsmarknaden krävs att teori och praktik blandas under utbildningens gång.

– Ju mer interaktion med näringslivet under utbildningen i form av exempelvis projektarbeten på företag, fadderföretag och praktik desto mer efterfrågad blir du, säger Kristina Scharp.

Behovet av att kunna lyfta fram generella kompetenser bekräftas även i en intern rapport vid Stockholms universitet om anställningsbarheten bland universitetets studenter. Bland det som efterfrågas av arbetsgivare är förmåga att lösa problem, analysera information och kritiskt tänkande. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Blandning av teori och praktik

Kristina Scharp, ansvarig för utbildningsfrågor vid Svenskt Näringsliv, betonar att det krävs ökad samverkan mellan lärosäten och företag för att skapa en konkurrenskraftig högre utbildning av toppkvalitet. Generella kompetenser är då en viktig faktor:

– Arbetsgivare förutsätter att nödvändiga yrkeskunskaper finns. Därutöver kan sägas att nyckelkompetenser som ofta efterfrågas är social kompetens, entreprenöriell förmåga – det vill säga

Fler utbildningar på engelska

Universitetet erbjuder nu fler utbildningar på engelska. Ett mål är att locka fler utländska studenter.

Nu kan Stockholms universitet erbjuda ett större utbildningsutbud på engelska. Av 83 masterprogram ges 27 på engelska. Och av de 1 500 kurserna är cirka 130 på engelska.

Vid Naturvetenskapliga fakulteten ges 40 masterprogram på engelska om efterfrågan finns. Företagsekonomiska institutionen ger samtliga tre masterprogram på engelska och Socialantropologiska institutionen båda sina masterprogram på engelska.

Betyg från engelskspråkiga utbildningar är en merit för svenska studenter som söker sig utomlands, men det är även ett sätt att locka utländska studenter till Sverige. Stockholms universitet jobbar, i likhet med andra svenska lärosäten, allt mer aktivt för att öka det internationella utbytet av studenter och för att få flera att intressera sig för studier i Sverige. Engelskspråkiga utbildningar är då ett viktigt redskap.

Naturvetenskapliga masterutbildningar marknadsförs på www.masterofscience.se och här är utländska studenter en viktig målgrupp. På webbplatsen finns naturvetenskapliga masterutbildningar vid landets universitet samlade och snart är även högskolorna med där.

– Jag tror att vi är attraktiva både som forsknings- och undervisningspart. Bra masterutbildningar kan dessutom ge våra

studenter större möjligheter på den internationella arbetsmarknaden, säger Ulla Hammarstrand som är utbildningsledare vid Naturvetenskapliga fakultetskansliet

Hon tror även på en ökad samverkan mellan lärosätena. Främst för att kunna behålla en hög kvalitet på naturvetenskapliga utbildningar men även för att enskilda lärosäten ska ha möjlighet att erbjuda utbildningar de kanske inte klarar av på egen hand.

Svensk utbildning konkurrenskraftig

Högskoleverket (HSV) har bland annat som uppgift att utvärdera högre utbildning i Sverige. Intrycket är att svensk högre utbildning överlag håller bra kvalitet, säger Therese

Ahlqvist, planeringssekreterare vid HSV. *Vad kan göras för att stärka svenska utbildningar ytterligare?*

– Ökad lärartäthet och fler disputerade lärare är önskvärt. Mer samarbete mellan lärosäten istället för konkurrens om samma studenter skulle kunna stärka små miljöer. Vi har också rekommenderat en ökad koncentration av olika utbildningar. Alla lärosäten kanske inte ska utbilda ekonomer och högskoleingenjörer, säger Therese Ahlqvist.

Olle Wästberg, generaldirektör vid Svenska institutet som bland annat marknadsför svensk högre utbildning utomlands, håller med om att svenska utbildningar står sig internationellt.

– För att kunna attrahera fler utländska studenter behöver lärosätena också attrahera fler utländska lärare och forskare. Fler studenter och forskare från andra länder skapar en mer internationell miljö vid universitet och högskolor, vilket både stärker utbildningen och gör den mer attraktiv, enligt Olle Wästberg. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO

... den nya utbildningen:

– Bologna syftar till att harmonisera den högre utbildningen i Europa och öka studenternas möjligheter att flytta mellan länderna. Det är positivt att även svenska studenter får den möjligheten.

SIGBRIT FRANKE,
CHEF HÖGSKOLEVERKET

– Tanken är god att öka rörligheten mellan lärosätena och ambitionen att höja kvaliteten. Det europeiska ramverket får dock inte bli en tvångströja, så att utbildningen inte fyller de behov de är avsedda att fylla, exempelvis inom lärarutbildningen.

KRISTINA SCHARP,
SVENSKT NÄRINGSBLIV

– Bolognaprocessen är en viktig del av arbetet med att främja internationellt utbyte och att göra Sverige mer attraktivt som studiedestination.

OLLE WÄSTBERG, GENERAL-
DIREKTÖR SVENSKA INSTITUTET

FOTO: ANNA-LENA AHLSTRÖM/
WWW.IMAGEBANK.SWEDEN.SE

I korthet:

Lars Calmfors, professor i internationell ekonomi, har utsetts till ledamot av regeringens globaliseringsråd.

Louise Wallenberg är tillförordnad föreståndare för Centrum för modevetenskap vid universitetet.

Daniel Tarschys, professor i statsvetenskap, är ny ordförande för Riksbankens Jubileumsfond. Han har även, tillsammans med **Catrin Andersson** vid SCORE, utsetts till ledamot i den nya myndighetsöversynsutredningen.

Björn von Sydow, docent i statsvetenskap och tidigare bland annat riksdagens talman, är ny ordförande i Vetenskapsrådet.

Ove Eriksson, professor vid Botaniska institutionen, och **Barbro Åsman**, professor vid Fysikum, har valts in som ledamöter av Kungl. Vetenskapsakademien.

Wolf D Geppert, vid Fysikum, har fått en rådsforskaranställning av Vetenskapsrådet.

Ewa Teodorowicz-Hellman, professor vid Slaviska institutionen, har fått Warszawauniversitetets förtjänstmedalj.

Heléne Haglund, fil. kand. Kriminologiska institutionen, får 50 000 kronor från Vägverkets jubileumsfond för en studie i kriminologi med inriktning mot trafikbrott och vägsäkerhet.

Johan Lundberg, docent vid Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria, är ny chefredaktör för tidskriften *Axess*.

Margaretha Ihse, professor i ekologisk geografi, har fått Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien guldmedalj.

Jonas Ebbeson, professor i miljö rätt, har utsetts till ny föreståndare för Centrum för tvärvetenskaplig miljövetenskap (CTM).

Maria Wingstedt är ny föreståndare för Centrum för tvåspråkighetsforskning.

Jan O. Jonsson är ny föreståndare för Institutet för social forskning (SOFI). Ställföreträdande är **Ante Farm**.

Gustaf Lind, som häromåret disputerade vid Juridiska institutionen, har utsetts till statssekreterare hos migrationsminister **Tobias Billström**.

I media:

Under januari har pågått en debatt i bland annat Dagens Nyheter om justitiekansler **Göran Lambertz** roll. Bland de som i debattinlägg fört fram kritik mot honom finns **Christian Diesen**, professor i processrätt, och **Madeleine Leijonhufvud**, professor i straffrätt.

Mona Sablin riskerar bli en parentes som s-ledare, varnar statsvetarprofessorn **Tommy Möller** i en debattartikel i Dagens Nyheter. På samma tidnings debattsida skrev han tidigare under januari om den borgerliga regeringens första 100 dagar. Rubriken var då "Regeringens svaga länk är Leijonborgs folkparti".

Studenter får jämställdhetspris

Jämställdhetskommitténs stipendium för ett gott och förtjänstfullt jämställdhetsarbete har för år 2006 tilldelats **Pierre Rudolfsson**, student vid Fysikum. Stipendiet för bästa C- eller D-uppsats med genusperspektiv har tilldelats **Maria Bjurström** och **Anna Hammarström** vid Företagsekonomiska institutionen. Hedersomnämningen får **Malin Andersson**, etnologi, **Dag Balkmar**, **Alexandra Bittner** och **Hedvig Nathorst-Böös**, samtliga Statsvetenskapliga institutionen. Priser delas ut vid ett seminarium under Studentkårens genusvecka i mars med presentationer av uppsatserna.

Stipendium för alkoholstudier

Alexandra Bogren, Sociologiska institutionen, delar på Vin- & Sprithistoriska museets stipendium för att främja vetenskaplig forskning kring alkohol-drycker.

Årets miljöprofil 2006 utsedd

Utmärkelsen årets miljöprofil för 2006 gick till **Jenni Brink Bylund** vid Institutionen för geologi och geokemi. Alla medarbetare inom universitetet har haft möjlighet att nominera en kandidat som man anser har lyft miljömedvetenheten inom sin institution.

Medarbetarnas motivering var att man

bland annat tycker att Jennis oförtröttliga insats och energi i miljöarbetet gör att man inspireras till att delta. Hon manar även på sina arbetskamrater att delta i universitetets miljökampanjer och är inte "rädd att höja sin röst för miljöns skull vid måndagsfikat".

Professorer i klimatråd

Professorerna **Erland Källén** och **Caroline Leck**, Meteorologiska institutionen, är två av ledamöterna i det nya vetenskapliga rådet för klimatfrågor som regeringen inrättat för att bidra med vetenskapliga bedömningar till den klimatpolitiska propositionen 2008.

Pris för bevakningsidé i Venture cup

Venture Cups pris för bästa tjänst gick till fem studenter vid Stockholms universitet för "Mobile Guard". Bakom idén står studenterna **Maria Warren**, **Susanne Baldefors**, **Malin Lindblad**, **Hilde Lorentz** och **Andreas Pettersson**. De fick den 12 december ta emot en check på 10 000 kronor. Affärsidén är att erbjuda bevakning samt ett antal tilläggstjänster via mobiltelefon för att skapa ökad trygghet i samhället.

Jurist får KVA-tjänst

Mauro Zamboni, har tilldelats en forskartjänst inom rättsvetenskap, speciellt rättsteori, utlyst av Kungl. Vetenskapsakademien med stöd från Torsten och Ragnar Söderbergs Stiftelser. Tjänsten är garanterad i fem år, med möjlighet att arbeta vid utländskt lärosäte i två år.

Mauro Zamboni är verksam som fors-

kare och lärare vid Juridiska institutionen.

US-AB
universitetsservice digitaltryck

Välkommen till ditt akademiska tryckeri på campus, PrintCenter

digitaltryck • kopiering • offsettryck • posters
avhandlingar • kompendier • broschyrer • visitkort
brevpapper • efterbehandling • distribution • mm

Du hittar oss i B-huset på plan 2
Telefon 08-16 32 14, su@us-ab.com
www.us-ab.com

Ledande roll för Stockholmsforskare i klimatpanel

Vad kan vi idag säga säkert om orsaken till klimatförändringarna? Hur har klimatet förändrats över tid? Hur blir framtidens klimat? Det var några centrala – och kontroversiella – frågor som FN:s klimatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) tog upp i sin utvärdering som lades fram i början på februari. Klimatforskning från Stockholms universitet presenteras bland annat i rapporten.

– Rapporten kan få stor betydelse för världens arbete med att minska utsläp-

pen av växthusgaser. Jag hoppas att den kan bidra till ökad global samsyn kring uppvärmningen och dess orsaker. Det framstår allt klarare att uppvärmningen orsakats av människan och att den i framtiden kan leda till mycket allvarliga klimatändringar om inget görs för att minska utsläppen. Men trots förfinade och bättre klimatmodeller kvarstår fortfarande osäkerheter i våra förutsägelser av framtida klimatförändringar, säger Erland Källén, professor i dynamisk meteorologi vid Meteorologiska insti-

tutionen och medlem i regeringens vetenskapliga råd för klimatfrågor.

I mitten på februari arrangerar Stockholms universitet och Naturvårdsverket även ett uppföljningsseminarium med forskare som deltagit i arbetet med FN-rapporten. Vid seminariet deltar bland annat professor emeritus Bert Bolin, Stockholms universitet, som var IPCC:s förste ordförande. ■

TEXT MARIA ERLANDSSON

Institution köper utsläppsrätter

Minskad klimatpåverkan av den egna verksamheten. Det är målet när Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi som en av de första i Sverige köper utsläppsrätter för koldioxid.

Sedan en tid tillbaka är det möjligt att via Svenska Naturskyddsföreningen köpa utsläppsrätter för att minska utsläppen av klimatpåverkande koldioxid. En utsläppsrätt på ett ton gör att köparen ”förhindrar” att detta utsläppsutrymme används, alltså att ett ton mindre koldioxid går ut i atmosfären.

Efter en grov skattning av hur stora koldioxidutsläpp Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi ger upphov till har institutionen köpt utsläppsrätter. Institutionen blir därmed först vid Stockholms universitet, och bland de första i Sverige, att genom utsläppsrätter minska klimatpåverkan av sin verksamhet.

Vid institutionen är det främst exkursioner som skapar koldioxidutsläpp, till exempel bussresor och den flygresor som årligen görs med studenter till Nya Zeeland. Skattningen visar att 114 utsläppsrätter à 350 kronor ungefär täcker institutionens behov för 2007.

– Det känns angeläget, inte minst mot bakgrund av institutionens profil som miljöin-

stitution, att inte bidra till ökad växthusgasbelastning. Ett sätt att göra verksamheten ”koldioxidneutral” är att köpa in utsläppsrätter inom ramen för EU:s tilldelning av koldioxidutsläpp, säger institutionens miljösamordnare Bosse Eknert.

Senare avser institutionen att göra en mer detaljerad kartläggning av hur stora utsläpp,

främst i form av resor, respektive kurs- och forskningsprojekt orsakar. Detta kan då läggas direkt på respektive projekts budget. Planer finns även att föra in detta i institutionens miljöpolicy, så att institutionens resande ska vara koldioxidneutralt. ■

TEXT: PER LARSSON

*Missade du förra numret av SU-Nytt?
Läs det under www.su.se/anstalld*

Läs universitetets nyhetsbrev

Vet du att Stockholms universitet har ett digitalt nyhetsbrev som vänder sig till före detta studenter och personer utanför universitetet? Där informeras om aktuella samarbetsmöjligheter, forskning och utbildning vid universitetet.

Nyhetsbrevet kommer ut med tio nummer per år och är gratis. Läs tidigare nummer och prenumerera ► www.su.se/naringsliv

Nominera till Pedagogiska priset 2007

Stockholms universitet uppmärksammar goda insatser i undervisningen och stimulerande institutionsmiljöer. Alla studenter och anställda har möjlighet att utse "Årets lärare" och "Årets utbildningsinstitution" till Pedagogiska priset 2007.

Från och med den 19 februari är det möjligt att nominera. Närmare information kommer att finnas på www.su.se under Student och Anställd, monitorerna i biblioteksentrén och i Studentcentrum samt genom e-postinformation till alla studerande och anställda vid universitetet.

För mer information, kontakta Paula von Wachenfeldt vid Universitetspedagogiskt centrum, paula.von.wachenfeldt@upc.su.se

Tillfällig gångbro över Roslagsvägen

Under våren hänvisas gångtrafikanter till Roslagsbanans bro för korsning av Roslagsvägen i höjd med Frescati hage och Statoilmacken. Det är inte möjligt för gående på den västra sidan av Roslagsvägen att passera under bron. Busshållplatsen på den västra sidan av Roslagsvägen har flyttat till ett nytt provisoriskt läge söder om bron.

Gång/cykelvägen på den västra sidan av Roslagsvägen är som tidigare avstängd i höjd med T-banestation Universitetet. Detsamma gäller gång/cykelvägen på västra sidan av Roslagsvägen i höjd med Bellevueparken. Gång- och cykeltrafik där hänvisas till östra sidan av Roslagsvägen eller genom Bellevueparken.

Omläggningarna av trafiken beror på förberedande arbeten inför byggandet av Norra länken.

► www.vv.se/norralanken

Webbplats för Linnécentrum

Stockholms universitets Linnécentrum för integrationsstudier (SULCIS) är ett tvärvetenskapligt forskningscentrum som fokus-erar på migrations- och integrationsfrågor. SULCIS består av forskare vid Institutet för social forskning (SOFI), Kriminologiska institutionen, Kulturgeografiska institutionen, Nationalekonomiska institutionen och Sociologiska institutionen.

► www.su.se/sulcis

Nya regler för anställdas friskvård

Från och med den 1 januari har anställda rätt till ersättning för friskvårdsinsatser som gymkort eller enklare tränings-redskap och kläder. Ersättningen är begränsad till ett belopp om högst 1 000 kronor per anställd och år och är skattefri.

Exempel på enklare slag av friskvård är gymnastik, styrketräning, spinning, bowling och racketsporter som tennis och badminton. Även lagsporter som fotboll och handboll inkluderas. Ersättning erhålls för månads-, termins- eller årskort för deltagande i sådana aktiviteter.

Kvitto som styrker den anställdes utlägg för sin friskvård ska lämnas in till institutionen/motsvarande inom tre månader. Även de som är antagna till forskartutbildningen, men inte innehar anställning, har rätt till samma friskvårdsinsatser som erbjuds anställda.

Alla anställda har rätt till en timmes

friskvård per vecka på betald arbetstid enligt en överenskommelse mellan universitetet och de fackliga organisationerna. Centrala medel har avsatts för motionspass i Frescatihallen och deltagande i dessa är kostnadsfri. Anställda har även tillgång till universitetets personalgym till en kostnad av för närvarande 500 kr per person och år. Den som tränar i personalgymmet kan alltså använda en del av de 1 000 kronorna till detta.

Gratisråd från studenter på webben

På Lawline.se ges juridiska och ekonomiska råd helt gratis. Tjänsten är gjord för privatpersoner samt mindre företag som behöver snabb, enkel och kostnadsfri juridisk/ekonomisk rådgivning. Frågorna besvaras av omkring 80 jurist- och/eller ekonomstudenter runt om i Sverige. Handelsbolaget som driver webbtjänsten Lawline.se grundades hösten 2004 av tre juriststudenter vid Stockholms universitet. Idag består kärngruppen av ytterligare sju medarbetare.

► www.lawline.se

Informationslunch om kommersialisering

Under 2007 finns det flera möjligheter för universitetets forskare att söka finansiering för allt från patentering till verifiering. Näringslivssektionen vid Enheten för kommunikation och samverkan har under 2006 arbetat med att identifiera universitetets forskares behov av stöd rörande kommersialiseringsspår. Ett konkret erbjudande har tagits fram och det kommer att presenteras under en informationslunch den 22 februari klockan 11.30–12.30 i Villa Belona.

Anmälan senast måndagen den 19 februari till naringsliv@su.se.

*Dags att röra på sig?
Läs om personalgymna under
www.su.se/anstalld*

Kvotering till juristutbildning olaglig

Uppsala universitet har fällt för diskriminering för att de 2003 vek 30 platser på juristprogrammet åt sökande med föräldrar av utländsk härkomst. Det fastställde Högsta domstolen (HD) i ett utslag innan jul.

När två svenska kvinnor nekades studieplats trots bättre betyg än de som kvoterades in, stämde de universitetet för diskriminering. Nu får de båda skadestånd på 75 000 kronor vardera. Enligt domen slår HD fast att positiv särbehandling – här etnisk kvotering – kan vara tillåten enligt likabehandlingslagen, men bara om de sökande har likvärdiga meriter.

Även Juridiska institutionen (Juridicum) vid Stockholms universitet fick en förfrågan om intagningskvotering i samband med att Uppsala införde det. Juridicum fastslog dock att det var olagligt. Istället har institutionen satsat på att värva studenter i invandrartäta områden genom olika mångfaldsprojekt.

LÄS FLER NOTISER ► www.su.se

Mångfaldsprojekt utvidgas

Projektet ”Stockholms universitet för alla”, som syftar till att få fler personer från grupper som idag är underrepresenterade att läsa vid universitetet, utvidgas. I början av året anställdes ytterligare en person, Maria Hulth, som tillsammans med projektledaren Faezeh Khalaji jobbar med dessa frågor.

Inom ramen för projektet gör studenter från Stockholms universitet studiebesök vid högstadieskolor där få elever går över till högre studier. Studenterna berättar om vad universitetsstudier innebär och vad de kan leda till. Skoleleverna gör sedan studiebesök vid universitetet.

Ett mentorsprojekt ska även startas där studenter är mentorer för två-tre elever på samarbetsskolorna. Studenterna ska hjälpa eleverna med läxor och på ett långsiktigt plan fungera som en förebild för eleverna. Dessutom blir det ett mentorsprojekt för studieovana studenter.

Bakom ”Stockholms universitet för alla” står Studentbyrån och Studentkåren.

Anställningsstopp för administrativ personal

Rektor vid Lärarhögskolan har som en förberedelse inför Lärarhögskolans samgående med Stockholms universitet beslutat om stopp för tillsvidareanställning av administrativ personal. Detsamma gäller inom förvaltningen vid Stockholms universitet men anställningsstoppet ska här omfatta även vikariatsförordnanden. Anställningsstoppet innebär att alla nya personalbehov inom förvaltningen ska prövas av förvaltningschef Leif Lindfors. I den mån undantag från anställningsstoppet medges ska det i första hand undersö-

Bättre studieinformation på webben

Universitetets nya utbildningsdatabas, SISU, är klar. Det blir därmed lättare för studenter att via webben hitta de kurser och program man är intresserad av. Fler sökmöjligheter har införts.

Systemet innehåller mer information än tidigare. Förutom utbudet av kurser och program som ges de närmaste terminerna, kommer även kursplaner och utbildningsplaner att finnas med.

– SISU underlättar också institutionernas arbete med att ta fram kursplaner och utbildningsplaner enligt Bologna-mallen säger Ingrid Sundberg vid Studentbyrån. En annan fördel är att allt kommer att finnas på ett ställe. Vi får ett gemensamt arkiv över all utbildning och det blir lättare att hitta gamla uppgifter. Det behövs

till exempel då en student ansöker om tillgodoräknande. Länkar till institutionernas kurshemsidor ska också finnas.

Liksom tidigare är databasen underlaget till den tryckta utbildningskatalogen. Dessutom skickar SISU data till nationella administrativa system som Ladok och NyA.

– Vi slipper mata in samma uppgifter i flera olika system och arbete sparas samtidigt som kvaliteten blir bättre. Under året kommer utbildningsdatabasen och informationen på universitetets webbplats att fortsätta att utvecklas, bland annat för att göra det enklare för utländska studenter att hitta information om studiemöjligheter vid Stockholms universitet, säger Ingrid Sundberg. ■

kas om lämplig kandidat finns vid Lärarhögskolan.

– Inga uppsägningar kommer att ske på grund av att universitetet övertar Lärarhögskolans verksamhet, säger Leif Lindfors. Stockholms universitet tar just nu fram ett underlag till regeringens proposition om Lärarhögskolans framtid som ska lämnas under februari. Leif Lindfors räknar med att regeringen tar upp frågan om Lärarhögskolans framtid i en proposition under våren. Slutligt beslut av regeringen väntas vid behandlingen av höstens budgetproposition.

Symposium om barnkultur

Barn(s)kultur – nytta eller nöje. Det är rubriken när Centrum för barnkultur-forskning ordnar sitt årliga symposium om barnkultur som i år arrangeras den 21–23 mars. Bland talarna finns kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth. Deltagande i symposiet är gratis. Programmet finns att läsa på www.historia.su.se/cbk

*Ska du kasta batterier?
Läs vad som gäller
om källsortering under
www.su.se/anstalld*

Anmäl dig till Forskardagarna

Du som disputerat eller planerar att disputerat vid universitetet läsåret 2006/2007 har möjlighet att delta under Forskardagarna den 17–19 oktober 2007 i Aula Magna. Forskardagarna arrangeras årligen av universitetet i syfte att göra aktuell forskning tillgänglig för omvärlden. Vill du delta på Forskardagarna i höst kontakta Mette Pedersen Holmberg, 08-16 1055 eller e-posta till: forskardagarna@su.se.

► www.su.se/selforskardagarna

Pelargoner i Bergianska

Bergianska trädgården bjuder, i samarbete med Tyresö Handelsträdgård, in till en stor, färgsprakande, art- och sortrik pelargonutställning – Pelargon 2007 – som är öppen från 16 februari till 18 mars.

Utställningen visar några av de arter som Carl von Linné odlade i Uppsala samt prov på pelargoner ur Bergiusherbariet, ett 1700-talsherbarium skapat av Bergianska trädgårdens grundare Peter Jonas Bergius. Öppet dagligen klockan 10-16. Entré 60 kronor.

► www.bergianska.se

Fler webbplatser harmonierar med www.su.se

I september 2005 lanserades www.su.se med ny färg, form och informationsstruktur med syfte att underlätta för besökaren genom en tydligare struktur och terminologi. Stockholms universitet bytte samtidigt till publiceringsverktyget Polopoly.

Under hösten och vintern har även flera institutioner, enheter och andra funktioner vid universitetet lanserat nya webbplatser som harmonierar med www.su.se. Några av dessa är Forskningsservice, Högskoleföreningen i Stockholm, Institutionen för genetik, mikrobiologi och toxikologi samt Kulturgeografiska institutionen.

Högskoleföreningen i Stockholm

Högskoleföreningen i Stockholm är vänförening för Stockholms universitet med målet att främja universitetets verksamhet och utveckla intresset för universitetets verksamhet och dess historia.

Föreningen bildades formellt 1869, efter flera års politiskt och privat lobbande för en högskola i huvudstaden. Samtidigt gick en inbjudan ut till allmänheten om att lämna bidrag till upprättandet av en sådan. Insamlingen gick till en början trögt, men efter några år lossnade det, och 1874 redovisas ett insamlat belopp om cirka en halv miljon.

Mer om Högskoleföreningen i Stockholm, dess historia och vad de gör idag finns att läsa på dess webbplats.

► www.su.se/forening/hogskoleforeningen

LÄS FLER NOTISER ► www.su.se

*”Vetenskap är fantastiskt!
Tillsammans med demokratin
gör den världen allt bättre.
Vem vill ha tillbaka tusentals
år av barnadödlighet och våld?”*

JONATHAN LINDSTRÖM, AMATÖRASTRONOM,
BARNBOKSFÖRFATTARE OCH ALUMN
I ARKEOLOGI VID STOCKHOLMS UNIVERSITET,
I INTERVJU I DAGENS NYHETER

Så tycker besökarna om www.su.se

Under tre veckor i november-december genomfördes en webbplatsundersökning av www.su.se för att få veta hur den upplevs av besökarna. 2651 personer besvarade frågorna samt kom med förslag och synpunkter.

Resultatet är nu analyserat och sammanställt. En genomgående trend är önskemål om förbättrade sökfunktioner samt förbättring av webbplatsens uppbyggnad (färre klick). Aktiviteter runt önskemålen är påbörjade och resultat bör märkas närmaste månaderna, åtminstone vad gäller strukturen på anställdaingången. En förbättring av sökfunktionerna måste ske i flera steg varav en del kräver teknisk utveckling, säger webbredaktör Marie Jackalin, vid Enheten för kommunikation och samverkan. Bättre information på engelska efterlyses också. Det kommer att åtgärdas genom att en helt ny webbplats för information på engelska arbetas fram under 2007.

Totalt sett är 62 procent av studenterna nöjda eller mycket nöjda med webbplatsen.

Motsvarande siffra för medarbetare är 58 procent. Nästa webbplatsundersökning är inplanerad till fjärde kvartalet i år. ■

Birgitta brinner för studenterna

En gen som studerat biologi de senaste trettio åren lär ha missat henne. 1974 anställdes Birgitta Åkerman vid dåvarande Biologiska övningslaboratoriet som låg på Drottninggatan inne i stan. 1985 flyttade institutionen och Birgitta med den till det nybyggda Arrheniuslaboratoriet i Frescati och ett rum alldeles innanför en av ingångarna. Där har hon blivit kvar, som studievägledare vid Institutionen för biologisk grundutbildning (BIG) som det nu heter.

Väggarna på hennes rum täcks av foton på de cirka 750 studenter som nu är inskrivna på någon biologikurs vid universitetet. Åtskilliga tusen studenter har gått igenom biologikurserna – och Birgittas rum – under dessa drygt tre decennier. De flesta av dem kommer hon ihåg. Birgitta har dessutom länge arbetat med att följa upp vad som händer med biologistudenterna när de lämnat utbildningen och ordnat arbetsmarknadsdagar för att knyta kontakter. Det har skapat ett stort kontaktnät och Birgitta vet vad de flesta av "hennes" studenter jobbar med idag.

Under 90-talet läste årligen drygt 1 000 studenter biologi vid universitetet. Sedan dess har antalet studenter minskat, främst på lärarutbildningen. Men Birgitta kan ändå blicka tillbaka på en kraftig ökning av antalet biologistudenterna sedan 70-talet. Utbyggnaden av utbildningen har även påverkat rollen som studievägledare. Allt fler studenter har börjat studera biologi utan att "egentligen" vara intresserade av ämnet och många av dem förväntar sig att få ett jobb direkt efter studierna. Men en kandidatexamen i biologi garanterar inte

ett jobb, säger Birgitta. Det gäller att veta vad man vill använda sin utbildning till. Med fler studenter som inte läser biologi främst av intresse för ämnet så har därmed behovet av studievägledning ökat.

Enligt Birgitta är studievägledarens roll att få varje person att ta sig dit hon vill.

– Det är stimulerande att arbeta med människor som växer.

Och då finns två tillfällen per år som hon ser extra mycket fram emot. Det ena är uppropet i slutet av augusti.

– För många är det första minuterna vid universitetet och de vet inte vad som väntar. Studenterna har stora förväntningar på oss och ger oss ett stort förtroende då de börjar här. Det är helt fantastiskt!

Det andra tillfället är examensfesten i mars året efter examen.

– Personer som för fyra fem år sedan var nya vid universitetet har vuxit och de får berätta om vad de gör efter examen.

– Det här är ett jättekul jobb. Jag sitter i händelsernas centrum. Vid BIG har studievägledaren en nyckelroll.

Den viktigaste arbetsuppgiften de senaste åren har varit att förbereda övergången till det nya utbildningssystemet. Birgitta ser fram emot att arbeta enligt Bologna-modellen som bland annat innebär att examina blir mer internationellt gångbara.

– I och med den nya masterexamen blir det lättare att marknadsföra våra fördjupningar, enklare att göra antagningen och möjligt att ge de utländska studenterna en examen. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Nyfiken på Linné?

Öppna föreläsningar våren 2007
Aula Magna, tisdagar 18.00–19.30
Fri entré!

Linné eller DNA
Birgitta Bremer, professor Bergianus
20 februari

Inte bara växt- och djurriket
Otto Hermelin, docent i geologi och geokemi
27 februari

Linné och 1700-talets smaker
Ulrica Söderlind, fil. dr i ekonomisk historia
6 mars

Från Linnés paradiset till globala miljöproblem
Michael Tedengren, lektor i systemekologi
13 mars

Stockholm som kreativ miljö
På Linnés tid och idag. Lars Nilsson,
professor i historia
20 mars

LÄS MER ► www.su.se/kalendariet